

Aruanne jälitusstatistikast 2014. aastal

Justiitsministeerium

Sisukord

1. Jälitustoimikute avamine
2. Jälituslubade andmine
3. Jälitustoimingust teavitamine

Jälitusasutused:

- Politsei- ja Piirivalveamet
- Kaitsepolitsei
- Maksu- ja Tolliamet
- Sõjaväepolitsei
- Justiitsministeeriumi vanglate osakond ja vangla

Kriminaalpoliitika analüüs

Nr 3/2015

www.kriminaalpoliitika.ee

www.just.ee

Eesmärk

Avalikustada jälituslube, -toiminguid ning -toimikuid puudutav statistika vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi KrMS) § 126¹⁵ lõikele 3.

Kokkuvõte

1. 2014. aastal avasid jälitusasutused 411 uut jälitustoimikut, avatud jälitustoimikute arv vähenes aastaga ligi kümnendiku võrra.
2. 2014. aastal taotleti jälituslube 496-s kriminaalasjas, mis on 9 protsenti vähem kui 2013. aastal.
3. Kokku väljastasid prokuratuur ja kohus 2014. aastal 2726 jälitusluba, mis on 4% vähem kui 2013. aastal.
4. Telefoni pealtkuulamiseks antud lubade arv vähenes 2014. aastal 11%, aastaga andis kohus 928 telefoni pealtkuulamise luba. Muude pealtkuulamiste või -vaatamiste arv langes aastaga 12%.
5. Täielikult rahuldamata jättis kohus 12 prokuratuuri jälitusloa taotlust (0,9% määrustest), osaliselt rahuldamata jäi 9 taotlust.
6. 2014. aastal teavitasid jälitusasutused jälitustoimingutest 3282 isikut. Prokuratuur andis aasta jooksul 1500 luba jälitustoimingust teavitamise edasilükkamiseks. Isiku teavitamise tähtaja pikendamiseks taotles prokuratuur kohtult luba 58 korral, kohtu loal lükkus edasi 201 isiku teavitamine.

JUSTIITSMINISTEERIUM

1. Avatud jälitustoimikud¹

Jälitustoiminguid võivad teha Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsepolitsei, Maksu- ja Tolliamet, Sõjaväepolitsei ning Justiitsministeeriumi vanglate osakond ja vangla.

Jälitustoimikus säilitatakse jälitustoiminguga kogutud andmed, jälitustoimingu käigus tehtud teabetalletused, muul viisil saadud andmed ning jälitustoiminguga kogutud teabe terviklikkuse tajumiseks vajalikud andmed variisiku ning teeseldud isiku, struktuuriüksuse, organi ja välisriigi äriühingu filiaali kohta. Jälitustoimiku pidamise ja säilitamise kord² on kehtestatud vabariigi valitsuse määrusena.

2014. aastal avasid jälitusasutused 411 uut jälitustoimikut, millest valdav enamik (394; 96%) olid avatud seoses vajadusega koguda kriminaalmenetluses teavet kuriteo avastamiseks. Ettevalmistatava kuriteo avastamise või tõkestamise eesmärgil avasid jälitusasutused aastaga 3 toimikut ning isiku tagaotsimiseks 14 toimikut. Konfiskeerimismenetluse jaoks teabe hankimiseks aasta jooksul jälitustoimikuid ei avatud.

Võrreldes 2013. aastaga vähenes avatud toimikute arv 9%. Vähenemine toimus kõigi toimikuliikide osas.

Tabel 1. Aasta jooksul jälitusasutuste poolt avatud ja suletud toimikud

	Avatud toimikute arv			Suletud toimikute arv		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Ettevalmistatava kuriteo toimikud (alates 01.01.13 KrMS § 126 ² lg 1 p 1)	17	8	3	32	11	4
Isiku tagaotsimise toimikud (alates 01.01.13 KrMS § 126 ² lg 1 p 2)	884	31	14	932	287	20
Konfiskeerimistoimikud (alates 01.01.13 KrMS § 126 ² lg 1 p 3)	0	0	0	0	0	0
Kuriteotoimikud (alates 01.01.13 KrMS § 126 ² lg 1 p 4)	1509	414	394	1611	1373	288
Kokku	2410	453	411	2575	1671	312

2014. aastal sulgesid jälitusasutused 312 toimikut, mis on 2013. aastal suletud toimikute arvust enam kui 5 korda vähem – suure languse on tingisid 2013. aastal jõustunud seadusemuudatused.

Jälitustoiminguteks antud load³

Taust – 2013. aastal jõustunud seadusemuudatuste mõju

2013. aastal jõustunud jälitustegevust puudutavate seadusemuudatustega arvati jälitustoimingute hulgast välja kõneeristused ning omanikupäringud, mis nüüd on menetlustoimingud. Need toimingud olid ka kõige suurema lubade arvuga, kokku anti aasta jooksul nendeks toiminguteks näiteks 2012. aastal üle 5000 loa.

¹ Käesolev peatükk põhineb jälitusasutuste poolt kogutud andmetel.

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/108012013009>

³ Käesolevas peatükis põhineb Riigiprokuratuuri poolt kogutud andmetel.

Varjatud jälgimine, võrdlusmaterjali varjatud kogumine ja esmauringute tegemine, asja varjatud läbivaatus ja asendamine on jälitustoiming, mis hõlmab endas kuni 2012. aastani eraldiseisvana arvestatud toiminguid varjatud jälgimine, objekti varjatud läbivaatus ning asendamine. Neile toimingutele lisandusid ühe nimetuse alla võrdlusmaterjali varjatud kogumine ja esmauringute tegemine, mida varem aastatel tehti üksnes jälitustegevuse seaduse alusel ja prokuratuuri jälituslubade registrisse need andmed ei jõudnud. Samuti polnud varasematel aastatel arvestuses tagaotsimise ja ettevalmistatavate kuritegudega seotud jälitusmenetlused. Kuna toimingu sisu on muutunud, pole aastate võrdlust samal aegreal ka allolevas tabelis esitatud.

Mõnevõrra on lubade andmise praktikat mõjutanud ka jälitustegevust võimaldavate kuritegude kataloogi muutumine. Nimekiri jälitustegevust võimaldavatest kuritegudest on toodud KrMS § 126² lõikes 2.

Pärast 2013. aastal jõustunud seadusemuudatusi annab prokuratuur lube kaht liiki jälitustoimingutele ning kohus viie jälitustoimingu liigi osas.

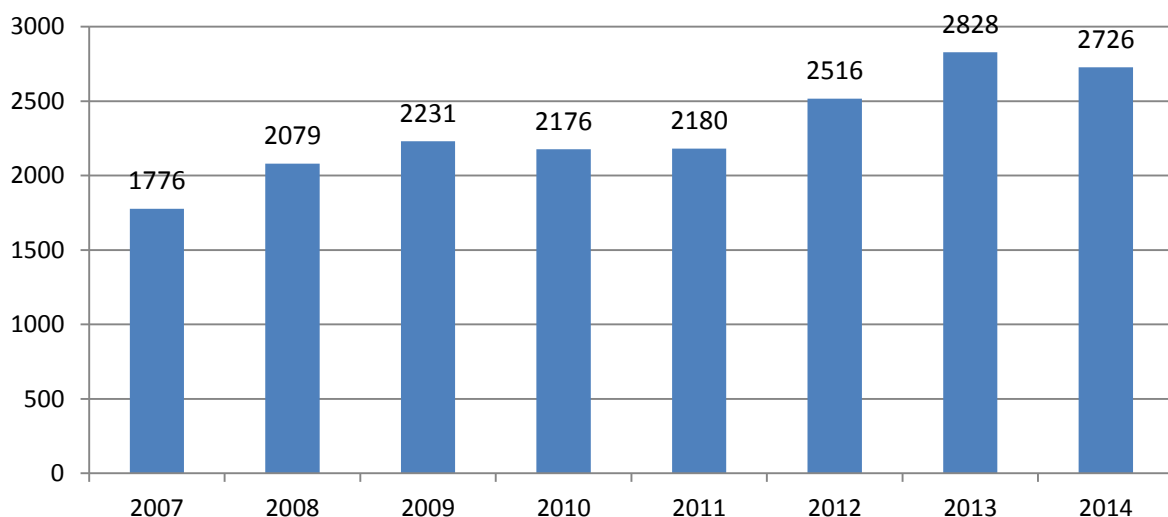
Kriminaalasjade statistika

2014. aastal taotleti jälituslube 496-s kriminaalasjas. Võrreldes 2013. aastaga, kui jälituslube taotleti 545-s kriminaalasjas, on jälitusloaga kriminaalasjade arv vähenenud 9%. 41% jälituslubadest anti Põhja ringkonnaprokuratuuri (edaspidi RP), 19% riigiprokuratuuri, 15% Lääne RP, 14% Viru RP ning 12% Lõuna RP kriminaalasjades. Aastaga kasvas enim Põhja RP kriminaalasjade osakaal.

Jälitustegevust võimaldavate kuriteoliikide kataloogi kuuluvaid kuritegusid registreeriti 2014. aastal 23 287 (2013: 24 479), mis moodustab 62% kõigist registreeritud kuritegudest (2013: sama). Eeldusel, et iga kuriteo kohta on üks kriminaalasi, oli luba kasutada jälitustoiminguid hinnanguliselt iga 47. kriminaalasi puhul ehk 2,1%-l kriminaalasjadest, mis seda võimaldavad. Reaalsuses menetletakse sageli mitmeid kuritegusid ühe kriminaalasi raames, mistõttu on eeltoodud arvutuste näol tegu minimaalse hinnanguga ehk reaalse näitaja kriminaalasjade kohta, kus jälituslube on väljastatud, on kõrgem. Näiteks eeldusel, et ühes kriminaalasjas menetletakse keskmiselt kahte jälitustoimingut võimaldavat kuritegu, kasvaks jälitustegevusega kriminaalasjade osakaal 4-5 %-ni.

Lubade statistika

Kokku väljastasid prokuratuur ja kohus 2014. aastal 2726 jälitusluba. Võrreldes 2013. aastaga vähenes lubade arv 4%. Jälituslubade arvu juures tuleb silmas pidada, et see ei näita isikute arvu, kelle suhtes on jälitustoiminguid tehtud. Ühe isiku suhtes võib olla välja antud eriliigilisi jälitustoimingu lubasid, samuti saab ühe isiku suhtes tehtava jälitustoimingu luba pikendada. Samas võib ühe jälitustoimingu loaga lubada toiminguid mitme isiku suhtes.

Joonis 2. Jälitustoiminguteks antud lubade arv 2007–2014

Prokuratuuri poolt antud load

Prokuratuur andis 2014. aastal loa 1407 jälitustoimingu jaoks – see on 2% enam kui aasta varem. Valdava enamiku prokuratuuri lubadest moodustas varjatud jälgimine, võrdlusmaterjali varjatud kogumine ja esmauringute tegemine, asja varjatud läbivaatus ja asendamine, mille jaoks anti 1384 luba. Politseiagendi kasutamiseks andis prokuratuur samas 23 luba, mis on ühe võrra enam kui 2013. aastal.

Kohtu poolt antud load

Kohus rahuldab 2014. aastal täiesti või osaliselt 1319 prokuratuuri jälitusloa taotlust. Võrreldes 2012. aastaga vähenes lubade arv 9%.

Kohtud andsid peamiselt pealtkuulamise lubasid (70% telefoni pealtkuulamine, 19% muu pealtkuulamine). Kuriteo matkimise load moodustavad 10%, posti läbivaatuse ja asendamise lubade osakaal oli alla ühe protsendi. Võrreldes 2013. vähenes veidi telefoni pealtkuulamiseks ning suurenes kuriteo matkimiseks kohtu poolt antud lubade arv.

Telefoni pealtkuulamise lubade arv vähenes 2014. aastal 11%, aastaga andis kohus 928 telefoni pealtkuulamise luba. Muude pealtkuulamiste või -vaatamiste arv langes aastaga 12%, kohus andis 2014. aastal loa 249le taotlusele. Kuriteo matkimiseks andis kohus 132 luba (2013: 102), posti läbivaatuseks 6 (2013: 7) ning posti asendamiseks 4 (2013: 1).

Täielikult rahuldamata jättis kohus 12 prokuratuuri jälitusloa taotlust (2013: 12), mis moodustab 0,9% (2013: 0,8) määruste koguarvust. Kohus jättis täielikult rahuldamata 9 telefoni pealtkuulamise, 2 muu pealtkuulamise ja 1 kuriteo matkimise taotluse. Osaliselt rahuldab kohus samuti 9 telefoni ning 2 muu pealtkuulamise taotlust ning ühe matkimise taotluse.⁴ Posti läbivaatuse ja asendamise osas rahuldab kohus kõik taotlused.

⁴ Üldstatistikas on osaliselt rahuldatud taotlused rahuldatud taotlustega kokku arvatatud.

Tabel 2. Toiminguteks väljastatud jälitusload 2006–2014⁵

Jälitustoimingu liik (KrMS)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Posti läbivaatus (§126 ⁶ lg 1)	4	6	5	6	11	8	7	6
Posti asendamine (§126 ⁶ lg 4)	0	2	4	2	2	1	1	4
Telefoni pealtkuulamine (§126 ⁷)	702	859	847	843	788	931	1047	928
Muu pealtkuulamine või vaatamine (§126 ⁷)	129	150	173	256	217	250	286	249
Kuriteo matkimine (§126 ⁸)	59	66	76	62	101	94	102	132
Kohtu load kokku	894	1083	1105	1169	1119	1284	1443	1319
Politseiagendi kasutamine (§126 ⁹)	1	0	7	16	23	35	22	23
Varjatud jälgimine, võrdlusmaterjali varjatud kogumine ja esmauuringute tegemine, asja varjatud läbivaatus ja asendamine (§126 ⁵)	X	X	X	X	X	X	1363	1384
Varjatud jälgimine (kuni 2012 võrdluseks) ⁶	881	996	1119	991	1038	1197	X	X
Prokuröri load kokku	882	996	1126	1007	1061	1232	1385	1407
Kõik kokku	1776	2079	2231	2176	2180	2516	2828	2726

Allikas: Riigiprokuratuur

Lubasid, mis võimaldavad varjatult siseneda eluruumi või muusse hoonesse või sõiduvahendisse või arvutisse või arvutisüsteemi või arvutivõrku jälitustoimingu tegemiseks või selleks vajalike tehniliste abivahendite paigaldamiseks ja eemaldamiseks, taotles prokuratuur kohtult 2014. aastal 101 korral (2013: 114). Kohus rahuldas neist täielikult kõik taotlused.

⁵ Ühe loa võib lubada mitme eriliigilise toimingu läbiviimist. Seega reaalne lubade arv on väiksem kui antud tabelis toodud summa.

⁶ Kuni 2012. aastani avaldati statistikas lisaks varjatud jälgimisele ka objekti vaatluse ja asendamise lubade andmeid, kuid kuna nimetatud kahes toimingus antud load sisalduvad varjatud jälgimise lubade hulgas, siis pole nende eraldi avaldamine põhjendatud ning võrreldavuse huvides on varasemate aastate arvud ka korrigeeritud.

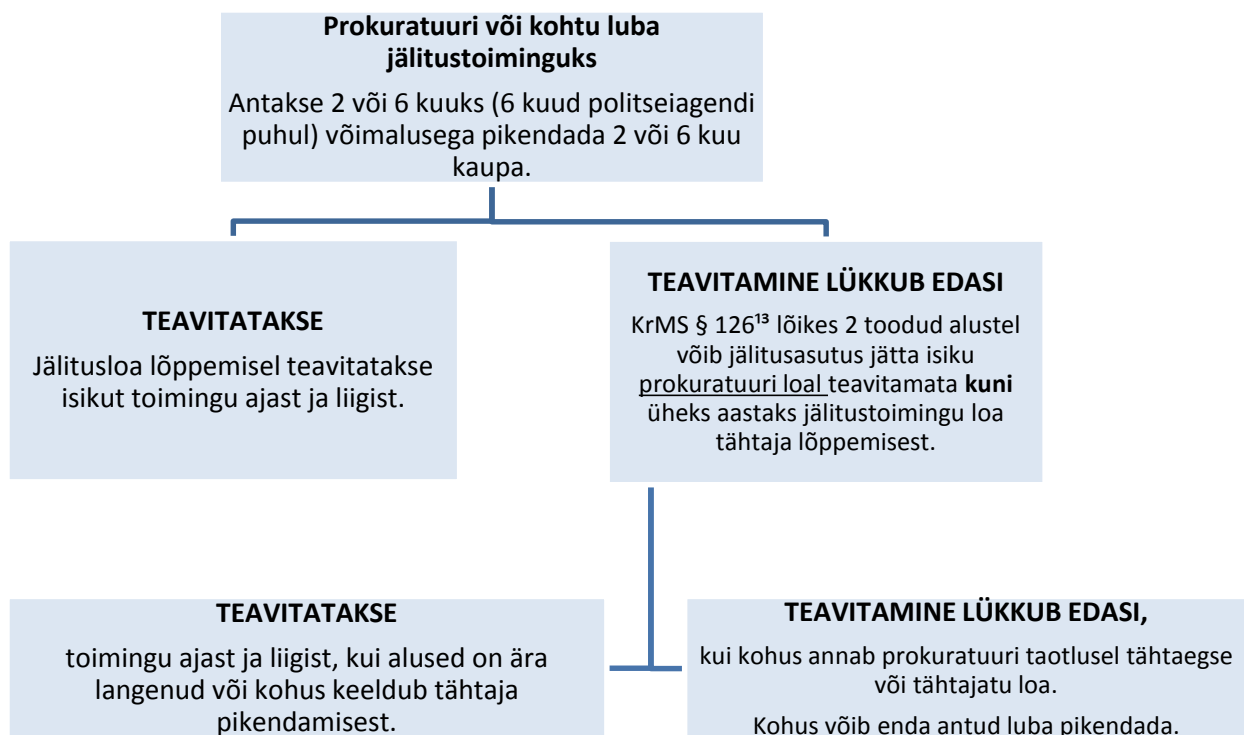
2. Jälitustoimingutest teavitamine⁷

Peale jälitusloa lõppemist tuleb jälitusasutusel viivitamata teavitada isikut, kelle suhtes jälitustoiming tehti, ning isikut, kelle perekonna- või eraelu puutumatus jälitustoiminguga oluliselt riivati ja kes on menetluse käigus tuvastatud.

2014. aastal teavitasid jälitusasutused jälitustoimingutest 3282 isikut (2013: 3163). Prokuratuur andis 2014. aastal jälitustoimingust teavitamise edasilükkamiseks 1500 luba (2013: 1266)⁸.

KrMS § 126¹³ lg 4 järgi taotles prokuratuur kohtult 58 korral luba kokku 202 isiku teavitamise tähtaja pikendamiseks, kohus andis loa 56 taotlusele, ühe taotluse jättis kohus rahuldamata, ühe rahuldas osaliselt. Kohtu loal lükkus edasi 201 isiku teavitamine.

Skeem 1. Jälitustoimingust teavitamise edasilükkamise üldistatud võimalused

⁷ Käesolev peatükk põhineb jälitusasutuste poolt kogutud andmetel.

⁸ Ühe loaga võib lubada teavitamiskohustuse edasilükkamise mitme isiku suhtes.